

Önmegváltás

MŰBÍRÁLAT - ZENE - LII. évfolyam 43. szám, 2008. október 24.

Nem tagadhatjuk el Gadó Gábor azon jogát, hogy saját misztériumát megteremtve közvetítse gondolatait a hallgatóságának. Csakhogy ezzel párhuzamosan az a kiskapu is megnyílik, amelyen keresztül a befogadói értelmezések is áramolni kezdenek, és egyáltalán nem biztos, hogy ezek az értelmezések fedésbe kerülnek Gadó elképzeléseivel. Ha így történik, azt hiszem, nyugodtan kimondhatjuk, hogy a *Byzantium* rossz lemez, de minimum félrebeszél, és olyan hivatkozási alapokat hív segítségül, amelyek inadekvát szellemi körítést teremtenek. Csakhogy ez sohasem fog eldőlni, mert egyfajta bizánci, ókeresztény és biblikus masszából összegyúrt dzsesszt kitenni ma az asztalra egyszerűen visszaélés: a pontos utalásrendszer és annak szimbolikája ebben a formában tökéletesen visszafejthetetlen, azaz félrevezető.

Jó próba, ha a borító és a fülszöveg áttanulmányozása nélkül hallgatjuk meg a lemezt, és így próbáljuk meg kitalálni, a szerző vajon mihez köti szerzeményeit. Először Gadó jellegzetes gitár-soundja tűnik fel, majd a szépen szőtt kompozíciókra lehetünk figyelmesek, másodjára pedig az is világossá válik, hogy itt bizony néha két zenekar áll szemben egymással. A vájt fülűeknek nem lesz nehéz felfedezniük, hogy két bőgős szerepel az anyagon, ami abból is kiderül, hogy a hangkép más-más részén szólalnak meg. Ha pedig a térrel folytatott játék fontos szerephez jut, hamar eljuthatunk a szakralitás gondolataig, hiszen a templomok voltak a sztereó, sőt kvadrofón hangzás első szinterei (például a velencei Szent Márk-katedrálisban a Gabrielik kétkórusos és zenekaros reneszánsz művei). Idáig rendben is volnánk, a felvétel tervezetten, szépen szól, Gadó francia együttese (Matthieu Donarier szaxofon, Sébastien Boisseau bőgő, Joe Quitzke dob) és a közreműködő magyarok (Rozmán Lajos klarinétok, Fábry Boglárka marimba és vibrafon, Szandai Mátyás bőgő, Geröly Tamás ütősök) remek teljesítményt nyújtanak egyaránt. Érezni az áhítatot a majdnem free dzsesszig eljutó tudatos kompozíciók előadásán, és már rögtön az első darab kettészakadó zenekarán tapasztalni azt a vívódást, amely Gadó francia és magyar énjét állítja egymással szembe. De vegyük elő a kísérőfüzetet! Az abban foglalt, archaikus nyelven fogalmazott, hihetetlen kortárs-apokrif töredék (Dolinszky Miklós munkája) önámító naivitása a romlásba dőlő, csúf korunk megmentőjeként értelmezi a CD-n hallható zenét: „47. le-omlottak a' házak, az utak, a' hidak és a' felhő-kartzolók; és velök együtt semmivé foszlottak az államok, a' pártok, a' tzégek, a' szervezetek, a' bizottságok és az intézetek, a' melyek az embereknek egymáshoz való fele-barátságát felette mind ugyan-tsak meg-bonyolították és meg-hidegítették volna;... 48. És ismét egyszerű lett az embereknek életek.”

Le a kalappal a stílusimitáció előtt, de a modern társadalmi környezet hanyatlását ekképpen megénekelni nem más, mint paródia - jóindulatú értelmezés mellett. Azért is csak erre tudok gondolni, mert különben miért fogadnák el az alkotók az emberek barátságát „meghidegítő” „tzégek”, szervezetek, bizottságok stb. támogatását - a lemezborítón is feltüntetve! Ugyanakkor egyéb kapaszkodók nélkül hová tegyük az Avicenna középkori és Mirandola reneszánsz gondolkodókhoz címzett kompozíciókat, miközben zenei utalásként egy rövid barokk motívumot, a címadó szerzeményben a bőgőn keleti pengetős hangszerek imitációját és keleti skálákat hallhatunk csupán? Hiába szüremkedik át az „én” az ezer évig fennálló Kelet-római Birodalom történetén, ha a pontosan át nem gondolt üzenet megmarad ingerküszöb alatti kuszaságnak. Azt javaslom, tegyük félre a borítót, mert a nélkül továbbra is kimagasló tehetségű gitárosnak tarthatjuk Gadó Gábort.

(Gábor Gadó: *Byzantium* - BMC, 2008)